

V

(Vélemények)

A VERSENYPOLITIKA VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSOK

BIZOTTSÁG

ÁLLAMI TÁMOGATÁS – MAGYARORSZÁG

C 14/09 (korábbi NN 17/09) számú állami támogatás – A Péti Nitrogénműveknek nyújtott potenciális támogatás

Felhívás észrevételek benyújtására az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése értelmében

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/C 165/06)

2009. április 29-én kelt levelével, amelynek hiteles nyelvi változata megtalálható ezen összefoglaló végén, a Bizottság értesítette Magyarországot arról, hogy a fent említett támogatással kapcsolatosan az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról határozott.

Az érdekeltek a bizottsági eljárás tárgyát képező támogatásra vonatkozó észrevételeiket ezen összefoglaló és az annak végén található levél közzétételét követően egy hónapon belül tehetik meg az alábbi címen:

European Commission
Directorate-General for Competition
State aid Greffe
Office: SPA3, 6/5
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Fax +32 22961242

Az észrevételeket a Bizottság továbbítja Magyarországnak. Az észrevételek benyújtói kérésüket megindokolva, írásban kérhetik adataik bizalmas kezelését.

AZ ÖSSZEFOGLALÓ SZÖVEGE

I. AZ ELJÁRÁS

1. 2008 decemberében a Bizottság szolgálatai hivatalból nyilvántartásba vettek egy ügyet, miután a magyar sajtóban több cikk is megjelent a magyar kormány aziránti kötelezettségvállalásáról, hogy állami kezességvállalást nyújtson a Péti Nitrogénművek Zrt. számára. 2008. december 19-én a Bizottság levélben emlékeztette a magyar hatóságokat az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése értelmében fennálló szüneteltetési kötelezettségre, valamint tájékoztatást kért az intézkedésről. A magyar hatóságok 2009. január 21-én a válaszadási határidő meghosszabbítását kérték. A határidőt 2009. február 12-ig meghosszabbították. Magyarország 2009. február 17-én válaszolt.

II. LEÍRÁS

2. Az állítólagos állami támogatási intézkedés kedvezményezettje, a Péti Nitrogénművek, Magyarország egyetlen műtrágyagyártója. Sajtóhírek szerint 2008 októberében leállította a

termelést. A kezességvállalások egy 52 millió EUR-s beruházási hitelre, valamint egy 10 milliárd HUF összegű új hitelre nyújtanak fedezetet, amelyek mindegyikét a 100%-os állami tulajdonú Magyar Fejlesztési Bank (MFB) nyújtja.

III. ÉRTÉKELÉS

3. A magyar hatóságok következtetése szerint sem az MFB-hitelek, sem az állami kezességvállalás nem tartalmaznak állami támogatási elemeket. Emellett álláspontjuk szerint a Nitrogénművek nem tekinthető nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak.
4. A Bizottság alapvetően nem ért egyet Magyarországgal álláspontjával, vagyis azzal, hogy a társaság nincs nehéz helyzetben. Az a vállalkozás, amely pénzügyi problémák vagy kiszámíthatatlan piaci körülmények miatt felfüggeszti termelését, és működését nem tudja állami segítség nélkül

újrakezdeni, nem tekinthető egészséges és életképes vállalkozásnak, így nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül. Ugyancsak valószínűtlen, hogy egy piaci szereplő hasonló körülmények között finanszírozást nyújtott volna egy problémákkal küzdő vállalkozásnak.

5. A kezdeti értékelés alapján a Bizottság úgy véli, hogy a szóban forgó, a Nitrogénműveknek nyújtott intézkedések állami támogatásnak minősülnek. Ezenfelül úgy tűnik, nincs olyan alap, amely alapján az intézkedéseket a közös piaccal összeegyeztethetőnek lehetne tekinteni.

IV. KÖVETKEZTETÉS

6. A fenti megfontolások alapján a Bizottság úgy határozott, hogy a leírt intézkedésekkel kapcsolatban megindítja az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást.

A LEVÉL SZÖVEGE

„A Bizottság ezúton tájékoztatja Magyarországot, hogy a fent említett intézkedésre vonatkozóan a magyar hatóságok által benyújtott információk áttekintése után úgy határozott, hogy megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást.

1. AZ ELJÁRÁS

- (1) A Bizottság 2008 decemberében lett figyelmes a *Péti Nitrogénművek Zrt.* (a továbbiakban: a Nitrogénművek vagy a társaság) számára nyújtandó lehetséges támogatásra, miután a magyar sajtóban több cikk is megjelent a magyar kormány azon szándékáról, hogy állami kezességvállalást nyújtson a társaságnak. A kezességvállalás egy 52 millió EUR-s beruházási hitelre, valamint egy 10 milliárd HUF⁽¹⁾ összegű hitelre vonatkozik, amelyek mindegyikét a 100 %-os állami tulajdonú *Magyar Fejlesztési Bank* (a továbbiakban: MFB) nyújtja a társaságnak.
- (2) 2008. december 19-én a Bizottság levélben emlékeztette a magyar hatóságokat az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése értelmében fennálló szüneteltetési kötelezettségére, valamint tájékoztatást kért az intézkedésről. A magyar hatóságok 2009. január 21-én a válaszadási határidő meghosszabbítását kérték. A határidőt 2009. február 12-ig meghosszabbították. Magyarország 2009. február 17-én válaszolt.

2. A KEDVEZMÉNYEZETT ÉS AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

- (3) Az állítólagos állami támogatási intézkedés kedvezményezettje, a Nitrogénművek, Magyarország egyetlen műtrágyagyártója. 2007-ben a társaság mintegy 300 ezer tonna nitrogénműtrágyát vitt piacra, amelynek jelentős részét exportálták. 2007 végén a Nitrogénművek mintegy 600 főt foglalkoztatott⁽²⁾. Sajtóhírek szerint a társaság eladósó-

dott és 2008 októberében kénytelen volt leállítani a termelést.

- (4) 2008. december 18-án a magyar kormányzóvívó bejelentette⁽³⁾, hogy az állam a magyarországi műtrágyagyártás folytatásának biztosítása, valamint a munkahelyek megőrzése érdekében a termelés újraindítását és a működési költségeket fedező finanszírozás nyújtása révén »mententi« a társaságot.
- (5) A kezességvállalást a 2008. december 20-i kormányhatározattal⁽⁴⁾ ítélték oda, majd a 2009. január 23-i kormányhatározattal⁽⁵⁾ kismértékben módosították. A sajtóhírek szerint a magyar kormány és a társaság közötti, kezességvállalásról szóló szerződést január végén írták alá; a hitelt február elején bocsátották a kedvezményezett rendelkezésére; és a 10 milliárd HUF forgóeszköz-finanszírozási hitelnek köszönhetően a társaság 2009. február 23-án újratevővé vált.

3. MAGYARORSZÁG ÁLLÁSPONTJA

- (6) Február 17-én kelt levelükben a magyar hatóságok tájékoztatást nyújtottak az intézkedésről. Álláspontjuk szerint a hitelek és az állami kezességvállalás nem tekinthetők az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatási intézkedésnek, mivel azok megfelelnek a piaci feltételeknek és így nem jelentenek előnyt a kedvezményezett számára.
- (7) Először is, véleményük szerint a Nitrogénművek nem minősül a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás⁽⁶⁾ (a továbbiakban: megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás) értelmében vett nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak. A magyar hatóságok azt állítják, hogy a társaság stabil, üzleti kilátásai jók⁽⁷⁾.
- (8) Másodszor, azt állítják, hogy a hitelek és a kezességvállalás nyújtása piaci feltételek mellett történt:
- a) Az 52 millió EUR⁽⁸⁾ összegű beruházási hitel⁽⁹⁾ lejáratára hat év. A kamatláb a hat hónapos EURIBOR + 1,7 %. Emellett a 100 %-os állami kezességvállalást 2 %-os egyszeri kezdeti díj terheli.

⁽³⁾ http://www.kormanyoszovivo.hu/news/show/news_1122?lang=hu

⁽⁴⁾ 1086/2008. (XII. 20.) kormányhatározat, megjelent a Magyar Közlöny 184/2008. számában.

⁽⁵⁾ 1007/2009. (I. 23.) kormányhatározat, megjelent a Magyar Közlöny 9/2009. számában.

⁽⁶⁾ A Közösség iránymutatása a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról, HL C 244., 2004.10.1., 2–17. o.

⁽⁷⁾ A magyar hatóságok a társaság 2007. évi pénzügyi adatainak igen rövid kivonatát nyújtották be, amely mintegy 10 millió EUR-s veszteséget mutat. A 2008-as évre vonatkozóan pozitív eredményt jeleztek, ez azonban csak előzetes adatokon alapul. A 2007 és 2012 közötti időszakra vonatkozó pozitív előrejelzések nem kellően megalapozottak.

⁽⁸⁾ A magyar hatóságok 2009. február 17-i levelükben tájékoztatták a Bizottságot, hogy a hitel összege 52 millió EUR. A december 20-i kormányhatározat maximum 56 millió EUR összegű hitelt hagyott jóvá.

⁽⁹⁾ Egyelőre nem világos, hogy új hitelről van-e szó. A sajtóban a hitelt az MFB által korábban nyújtott, „létező” beruházási hitelként szerepel, a magyar hatóságok ugyanakkor „nyújtandóként” említik az összeget.

⁽¹⁾ Mintegy 33 millió EUR.

⁽²⁾ A Nitrogénművek honlapjáról származó információ: <http://www.nitrogen.hu/cegunkrol/gazdadatok.html>

- b) Az új 10 milliárd HUF hitel célja a forgóeszközök finanszírozása, futamideje négy év, kamatlába pedig a három hónapos BUBOR + 2,5 % ⁽¹⁾. A hitelt 80 %-os állami kezességvállalás fedezi, amelynek egyszeri díja 2 %.
- (9) Magyarország szerint mindkét hitelre megfelelő fedezet van, elsősorban a társaság eszközeire terhelt jelzálog formájában.
- (10) A magyar hatóságok következtetése szerint sem az MFB-hitelek, sem az állami kezességvállalás nem tartalmaz állami támogatási elemeket.

4. ÉRTÉKELÉS

- (11) Magyarország értékelésével ellentétben a Bizottságnak kétségei vannak afelől, hogy a szóban forgó végrehajtott intézkedések állami támogatástól mentesek és összeegyeztethetőek a közös piaccal.
- (12) Ebben a szakaszban a Bizottság úgy véli, hogy az alábbiakban bemutatott okokból a Nitrogénműveknek nyújtott intézkedések közül a következők minősülhetnek állami támogatásnak:
- a) az 52 millió EUR beruházási hitelhez nyújtott 100 %-os állami kezességvállalás;
- b) maga a beruházási hitel, amennyiben az olyan, meglévő hitel, amelyet az állami kezességvállalás előtt nyújtottak;
- c) a 10 milliárd HUF forgóeszköz-finanszírozási hitelhez nyújtott 80 %-os állami kezességvállalás;
- d) a forgóeszköz-finanszírozási hitel kezességvállalással nem fedezett 20 %-a.
- (13) Ezenfelül a Bizottságnak aggályai vannak azt illetően is, hogy az 52 millió EUR beruházási hitelhez nyújtott 100 %-os állami kezességvállalás nem jelent-e állami támogatást a hitel nyújtójának, az MFB-nek.

4.1. Az állami támogatás megléte

- (14) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése megállapítja, hogy a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, illetve annak torzításával fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

4.1.1. Előny

Nehéz helyzetben lévő vállalkozás

- (15) Magyarország azzal indokolja azon állítását, miszerint a műveletek megfelelnek a piaci feltételeknek, hogy a Nitro-

génművek nem nehéz helyzetben lévő vállalkozás. A Bizottság alapvetően nem ért egyet Magyarország álláspontjával, vagyis azzal, hogy a társaság nincs nehéz helyzetben.

- (16) A társaság állapotát az intézkedés nyújtásának pillanatában kell értékelni. A benyújtott anyagban a magyar hatóságok nem említik a pénzügyi nehézségek miatti kényszerű termelésleállítását. Ezt a kérdést azonban a vezető magyar újságok ⁽²⁾ széles körben megvitatják, hivatalos kormányzati nyilatkozatok ⁽³⁾ pedig megerősítették.
- (17) Az a vállalkozás, amely pénzügyi problémák vagy kiszámíthatatlan piaci körülmények miatt felfüggeszti termelését, sőt működését nem tudja állami segítség nélkül újraindítani, nem tekinthető egészséges és életképes vállalkozásnak.

Az ügylet fedezettsége

- (18) A magyar hatóságok további érve az intézkedések piacokonform volta mellett az volt, hogy az ügyleteket kellő mértékű fedezet biztosítja.
- (19) A magyar hatóságok tájékoztatása szerint az összegeket a társaság bizonyos vagyontárgyaira (ingatlan, földterület és termelő-berendezések) bejegyzett 1. ranghelyű, valamint bizonyos ingóságokra bejegyzett 2. ranghelyű zálogjog fedezi. A Magyarország által benyújtott adatokból azonban nem teljesen egyértelmű, hogy a zálogjog kedvezményezettje vajon az állam vagy az MFB.
- (20) Ezenfelül Magyarország szerint a vagyoneértéket független szakértő rendszeresen felülvizsgálja. A társaságnak továbbá a rendelkezésre álló CO₂-kvóta esetleges értékesítéséből származó bevételeket kell felhasználnia, hogy vissza tudja fizetni tartozását. Végül a Nitrogénműveknek be kell mutatnia az MFB-nek az EGT-n belüli ügyfelek által összesen 10 milliárd HUF összegben kötött 2009. évi megrendeléseket.
- (21) Bár Magyarország úgy érvel, hogy a hitelek és a kezességvállalások fedezettsége legalább »általános mértékű«-nek ⁽⁴⁾ tekinthető, nem szolgáltat bizonyítékot a fedezet teljes becslést összegére vonatkozóan, különösen nem szolgál részletekkel a zálogjoggal terhelt eszközök értékéről felszámolási forgatókönyv esetében, sem pedig a biztosítékok nemteljesítéskori veszteségrátájára vonatkozóan ⁽⁵⁾. Ezen elemzés hiányában a Bizottság nem képes az értékelésnek ebben a szakaszában megállapítani a biztosítékkal való fedezettség mértékét.

⁽²⁾ Például a *Népszabadság* 2009. január 28-i cikke: <http://nol.hu/gazdasag/lap-20090128-20090128-76>

⁽³⁾ Például a fentebb már említett kormányzóvivői nyilatkozat.

⁽⁴⁾ A referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közleményben meghatározottak szerint.

⁽⁵⁾ A referencia-kamatlábrol szóló közlemény szerint a biztosítékok mértéke a nemteljesítéskori (LGD) veszteségrátával mérhető, amely a várható veszteség az adós kitettségének százalékában, figyelembe véve a biztosítékokból és a fizetéseképtelenség során értékesített vagyontárgyakból behajtható összegeket; ebből következően a nemteljesítéskori veszteségráta fordítottan arányos a biztosítékok érvényességével. Feltételezik, hogy a nagy mértékű biztosítékok 30 % alatti, illetve azzal egyenlő, az átlagos mértékű biztosítékok 31 % és 59 % közötti, és az alacsony mértékű biztosítékok 60 %-kal egyenlő, illetve annál magasabb nemteljesítéskori veszteséggel járnak.

⁽¹⁾ A BUBOR a magyar bankközi hitelkamatláb.

Az 52 millió EUR beruházási hitel

- (22) Ahogy azt fentebb bemutattuk, az MFB által nyújtott hatéves futamidejű beruházási hitel, amelynek kamatlába a hat hónapos EURIBOR + 1,7 %, 52 millió EUR-t tesz ki. Jelenleg nem világos, hogy új hitelről, vagy az MFB által már korábban nyújtott hitelről van-e szó. Ezért a hitelt önmagában kell értékelni (azaz feltételezve, hogy nyújtásának időpontjában nem volt kibocsátott állami kezességvállalás), és meg kell állapítani, hogy feltételei piac-konformak voltak-e.
- (23) 2008 decemberében ⁽¹⁾ a hat hónapos EURIBOR ⁽²⁾ átlaga 3,385 % volt, így a tényleges ellentételezés (+ 1,7 %) 5,085 %-ot tesz ki. Ezzel szemben 2008 decemberében az euró-referencia kamatláb ⁽³⁾ 5,36 % volt, vagyis a hitel tényleges ellentételezése nem éri el az alkalmazandó közösségi referencia-kamatláb mértékét.
- (24) A referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közlemény ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: a referencia-kamatláb-ról szóló közlemény) értelmében a nehéz helyzetben lévő vállalkozások referencia-kamatlábának megállapítása érdekében az alap-kamatlábra alkalmazandó kamatfelár a biztosítékkal való fedezettség mértékétől függően akár 400 és 1 000 bázispont közötti is lehet. Következésképpen a Nitrogénművek esetében a piaci feltételekkel összehasonlítható kamatláb megközelítőleg a 9,36 % – 15,36 % közötti tartományba ⁽⁵⁾ becsülhető.
- (25) Hangsúlyozni kell azonban, hogy még ha a Nitrogénművek egészséges és életképes vállalkozásnak minősülne is, az ellentételezés – tekintve, hogy alacsonyabb az alkalmazandó referencia-kamatláb nál – nem lenne elégséges.
- (26) A fentiek alapján a beruházási hitel a jelenlegi szakaszban nem tekinthető piac-konformnak, mivel a kedvezményezett nem tudott volna ilyen feltételek mellett finanszírozáshoz jutni a piacon. Ezért úgy tűnik, előnyt jelent a Nitrogénművek számára.

A 10 milliárd HUF forgóeszköz-finanszírozási hitel

- (27) Az MFB által nyújtott négyéves forgóeszköz-finanszírozási hitel összege 10 milliárd HUF, kamatlába pedig a három hónapos BUBOR + 2,5 % ⁽⁶⁾. Mivel a hitel 80 %-ára állami kezességvállalás nyújt fedezetet, a szóban forgó értékelést annak megállapítása érdekében kell elvégezni, hogy az összeg fennmaradó része, amelyre vonatkozóan az MFB ténylegesen viseli a kockázatot végzett, piac-konform-e.

- (28) 2008 decemberében ⁽⁷⁾ a három hónapos BUBOR ⁽⁸⁾ átlaga 10,55 % volt, így a tényleges ellentételezés (+ 2,5 %) 13,05 %-ot tesz ki.
- (29) Összehasonlításképpen 2008 decemberében a Magyarországra vonatkozó referencia-kamatláb ⁽⁹⁾ 8,58 % volt. Ezt a (24) bekezdésben megállapított, az alap-kamatlábra alkalmazandó kamatfelárral (azaz 400–1 000 bázisponttal) megnövelve, a forintban denominált hitel összehasonlítható piaci feltételek melletti kamatlába a biztosítékkal való fedezettség mértékétől függően durván 12,58 % és 18,58 % közé esne ⁽¹⁰⁾. Amennyiben a biztosítékkal való fedezettség mértéke általános vagy alacsony, ezek a számok 15,08 % és 18,58 % között lennének ⁽¹¹⁾.
- (30) Következésképpen úgy tűnik, hogy amennyiben az ügylet biztosítékkal való fedezettsége általános vagy alacsony mértékű, a 10 milliárd HUF 20 %-nyi, kezességgel nem fedezett része, amelyért az MFB viseli a kockázatot, nincs összhangban a piaci feltételekkel, ezért ebben a szakaszban úgy tűnik, előnyt biztosít a vállalkozásnak.

A beruházási hitelhez és a forgóeszköz-finanszírozási hitelhez nyújtott állami kezességvállalás

- (31) Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény ⁽¹²⁾ (a továbbiakban: kezességvállalási közlemény) értelmében az alábbi négy kritérium ⁽¹³⁾ mindegyikét teljesítő kezességvállalási intézkedés esetében zárható ki az állami támogatás fennállása:
- a hitelfelvevő nincsen nehéz pénzügyi helyzetben;
 - a kezességvállalás terjedelme a kezesség vállalásának időpontjában megfelelően mérhető. Ez azt jelenti, hogy a kezességvállalásnak meghatározott pénzügyi ügyletekhez kell kapcsolódnia, meghatározott maximális összegre kell vonatkoznia, és időben korlátozottnak kell lennie;
 - a kezességvállalás legfeljebb a kintlévő hitel vagy egyéb pénzügyi kötelezettség 80 %-át fedezi;
 - a kezességvállalásért piaci alapú díjat fizetnek.

- (32) A Bizottság úgy véli, hogy a szóban forgó két kezességvállalás esetében a fent felsorolt feltételek közül több már első látásra sem teljesül.

⁽¹⁾ A hitel nyújtásának feltételezett időpontjában.

⁽²⁾ Forrás: http://www.euribor.org/html/download/euribor_2008B.xls

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

⁽⁴⁾ HL C 14., 2008.1.19., 6. o.

⁽⁵⁾ 5,36 % + 4 % = 9,36 %; 5,36 + 10 % = 15,36 %.

⁽⁶⁾ 2008 decemberében a három hónapos BUBOR 10,55 %-ot tett ki.

⁽⁷⁾ Az intézkedés nyújtásának feltételezett időpontjában.

⁽⁸⁾ <http://www.mnb.hu/engine.aspx?page=search>

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

⁽¹⁰⁾ 8,58 % + 4 % = 12,58 %; 8,58 + 10 % = 18,58 %.

⁽¹¹⁾ A referencia-kamatláb-ról szóló közlemény értelmében az általános mértékű biztosítékkal való fedezettség esetében az alap-kamatláb 650 bázisponttal kell megnövelni, ezért: 8,58 % + 6,5 % = 15,08 %.

⁽¹²⁾ HL C 155., 2008.6.20., 6. o.

⁽¹³⁾ A kezességvállalási közlemény 3.2. pontja.

- (33) Először is, amint azt már korábban leírtuk, bizonyos jelek erőteljesen arra utalnak, hogy a Nitrogénművek valójában nehéz helyzetben lévő vállalkozás.
- (34) Másodsor, a beruházási hitel esetében a kezességvállalás mértéke (amely 100 %) meghaladja a kintlévő pénzügyi kötelezettség 80 %-át.
- (35) Ezenfelül a kezességvállalási közlemény rögzíti, hogy a kezességvállalás akkor nem tartalmaz támogatást, ha a kezességvállalásért fizetett díj eléri legalább a pénzpiacra hozzáférhető, megfelelő referencia kezességvállalási díj értékét. Ha a pénzpiacokon nem állapítható meg megfelelő referencia kezességvállalási díj, akkor a kezességvállalással biztosított hitel összes pénzügyi költségét, beleértve a hitelre vonatkozó kamatlábat és a kezességvállalás díját egy hasonló, nem biztosított hitel piaci árával kell összevetni.
- (36) Jelen esetekben a kezességvállalás piaci díjával való összehasonlítás a következőket eredményezné:
- a 100 %-os beruházási hitel kezdeti, egyszeri 2 %-os díja a magyar hatóságok számítása szerint 0,42 %-os tényleges éves díjnak felel meg. Figyelembe véve a (24) bekezdés megállapításait, a kezességvállalás piacokonform ellentételezése a biztosítékkal való fedezettség mértékétől függően a 4,275 % – 10,275 % közötti sávba ⁽¹⁾ esne. Mivel a kezességvállalás tényleges díja ennél jelentősen alacsonyabb, elmondható, hogy a kezességvállalásért nem piaci alapú díjat fizettek,
 - az egyszeri díj a 80 %-os állami kezességvállalással fedezett forgóeszköz-finanszírozási hitel esetében is 2 %, ami Magyarország szerint mintegy 0,58 %-os éves díjnak felel meg. A hitel ellentételezése tekintetében a piaci feltételekhez hasonló kezességvállalási díj 2,03 % és 5,53 % közöttire ⁽²⁾ becsülhető, amennyiben az ügylet biztosítékkal való fedezettsége általános vagy alacsony mértékű. Így a ténylegesen fizetett kezességvállalási díj ebben az esetben is a becsült piaci ár alatt lenne, kivéve, ha bizonyítható a biztosítékkal való fedezettség magas szintje.
- (37) A kezességvállalási közlemény 3.6. pontja szerint az, hogy a kezességvállalás nem felel meg a fenti feltételek valamelyikének, nem jelenti azt, hogy a kezességvállalást automatikusan állami támogatásnak kell tekinteni. A szóban forgó esetben azonban, tekintettel jelenlegi nehézségeire, valószínűtlennek tűnik, hogy a Nitrogénművek ilyen díjakkal tudott volna kezességvállaláshoz jutni a piacon, és nagyon valószínűtlen, hogy kezességvállalás nélkül ugyanezen feltételek mellett jutott volna finanszírozáshoz. Ezért úgy tűnik, a kezességvállalási intézkedés előnyhöz juttatta a vállalkozást.

⁽¹⁾ Ez a piaci feltételekkel felvett hitel becsült kamatlába (9,36 % – 15,36 %) és annak 5,085 %-os tényleges ellentételezése közötti különbség eredménye.

⁽²⁾ Ez a piaci feltételekkel felvett, általános vagy alacsony fedezettségű hitel becsült kamatlába (15,08 % – 15,36 %) és annak 13,05 %-os tényleges ellentételezése közötti különbség eredménye.

Az MFB-nek nyújtott támogatás

- (38) Végül nem zárható ki, hogy az 52 millió EUR-s beruházási hitelhez nyújtott 100 %-os állami kezességvállalás állami támogatási elemeket tartalmaz a hitelező MFB javára, különösen amennyiben a hitelt az állami kezességvállalás előtt nyújtották.
- (39) A kezességvállalási közlemény 2.3. pontja értelmében meghatározott körülmények között az intézkedés közvetlenül az állami kezességvállalással fedezett hitel nyújtójának javát is szolgálja. Különösen ez a helyzet áll elő, ha a már vállalt hitel vagy egyéb pénzügyi kötelezettség tekintetében az állam utólagosan vállal kezességet az adott hitel vagy pénzügyi kötelezettség feltételeinek kiigazítása nélkül, vagy ha a biztosított hitelt egy másik, nem biztosított hitel ugyanazon hitelintézet részére történő visszafizetésére használják fel.
- (40) Jelen esetben a hitelhez nyújtott 100 %-os állami kezességvállalás azt jelentené, hogy a bank ténylegesen már nem viseli az ügylet kockázatát, ami előnyt jelenthet számára.

4.1.2. Állami források

Állami kezességvállalások

- (41) A 2008. december 20-i kormányhatározat szerint a két kezességvállalást az állam nyújtja, az állami költségvetésből. Következésképpen azok állami forrásokat érintenek.

Az MFB által nyújtott hitelek

- (42) A hiteleket a Magyar Fejlesztési Bank, az MFB nyújtotta. A bank állami tulajdonban lévő, szakosított hitelintézet, amelyet egy, a szakosított hitelintézetekre vonatkozó törvény ⁽³⁾ (a továbbiakban: az MFB-törvény) hozott létre és működését is ez szabályozza. A törvény rögzíti, hogy a bank bizonyos közérdekű célkitűzéseket követ, alapvető feladata konkrétan a gazdaságfejlesztés ösztönzése és hatékony hozzájárulás a kormány gazdaság- és fejlesztési politikájának megvalósításához. A kereskedelmi bankokra vonatkozó prudenciális szabályok egy része nem alkalmazandó az MFB-re, arra az MFB-törvény prudenciális szabályai vonatkoznak.
- (43) Az MFB 60 milliárd HUF összegű jegyzett tőkéjének 100 %-a a Magyar Állam tulajdonában van. Az MFB finanszírozása a központi költségvetéshez kapcsolódik. A központi költségvetés fedezetet nyújt bizonyos kötelezettségekre; a költségvetési törvény meghatározza az MFB által nyújtható hitel maximális összegét és azon összegeket, amelyekért kezességet vállalhat. Emellett minden kifizetett osztalék a központi költségvetésbe folyik be. Következésképpen az MFB által nyújtott intézkedések állami forrásokat vonnak be.

⁽³⁾ 2001. évi XX. törvény a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról.

(44) Az állam MFB-ben meglévő tulajdonosi jogait az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló törvény⁽¹⁾ mellékletében megjelölt miniszter (a továbbiakban: az illetékes miniszter) gyakorolja. Az MFB működéséről évente beszámol az illetékes miniszternek. Az illetékes miniszter feladatai közé tartozik az MFB könyvvizsgálójának kinevezése, valamint az igazgatóság és a felügyelőbizottság elnökének és tagjainak, továbbá a bank vezérigazgatójának kinevezése és felmentése is.

(45) Bár egy intézmény állami irányítása nem teszi automatikusan az államnak betudhatóvá az intézmény cselekedeteit⁽²⁾, a szóban forgó ügyben azonban úgy tűnik, jelen vannak azok az Európai Bíróság által rögzített szükséges feltételek⁽³⁾, amelyek alapján arra lehet következtetni, hogy az MFB magatartásáért az állam felelős. Az MFB közérdekű célkitűzéseket követ, jogállásáról külön jogszabály rendelkezik, bizonyos fokig mentesül a pénzügyi felügyeleti szabályok alól, és a hatóságok nagymértékben gyakorolnak felügyeletet az igazgatóság felett.

(46) Ezért az MFB cselekedetei az államnak betudhatónak tekinthetők.

4.1.3. Szelektivitás, a verseny torzítása és a kereskedelemre gyakorolt hatás

(47) A Nitrogénműveket célzó intézkedések szelektívek, mivel egyetlen vállalkozásra korlátozódnak. E szelektív intézkedések valószínűleg torzítják a versenyt, hiszen előnyhöz juttatnak egy vállalkozást a támogatásban nem részesülő más versenytársakkal szemben. Végezetül, a műtrágyák piacát, ahol a kedvezményezett tevékenységét kifejti, a tagállamok közötti kiterjedt kereskedelem jellemzi.

(48) Az MFB által nyújtott hitelhez biztosított kezességvállalás is szelektív, mivel csak az MFB-re korlátozódik. E szelektív kezességvállalás valószínűleg torzítja a versenyt, hiszen előnyhöz juttat egy vállalkozást a támogatásban nem részesülő más versenytársakkal szemben. Végezetül, a bankszektor olyan ágazat, amelyet érint a Közösségen belüli kereskedelem.

4.2. Az állami támogatás meglétére vonatkozó következtetés

(49) A bemutatottak alapján a Bizottság úgy véli, hogy a fenti intézkedések teljesítik az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételeket, ezért az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak minősülnek.

⁽¹⁾ 1995. évi XXXIX. törvény az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről.

⁽²⁾ C-345/02. sz. *Pearle BV.* ügy.

⁽³⁾ C-482/99 sz. *Franciaország kontra Bizottság* ügy; 52–57. pont.

4.3. Az állami támogatás összeegyeztethetősége

4.3.1. A Nitrogénművek javára hozott intézkedések

(50) A Bizottság előzetesen úgy ítéli meg, hogy a Nitrogénművek javára hozott intézkedések állami támogatásnak minősülnek. E tekintetben összeegyeztethetőségüket az EK-Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt kivételek fényében kell értékelni.

(51) A Bizottság úgy véli, a szóban forgó ügyben esetleg a következő kivételek alkalmazhatók.

Összeegyeztethetőség a regionális támogatásokról szóló iránymutatás alapján

(52) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontjában rögzített kivétel engedélyezi az olyan térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatást, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alul-foglalkoztatottság.

(53) A társaság székhelye olyan régióban található, amely a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális támogatásokról szóló iránymutatás⁽⁴⁾ (a továbbiakban: a regionális támogatásokról szóló iránymutatás) keretében Magyarország 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális állami támogatási térképe⁽⁵⁾ alapján elvben jogosult lehet regionális támogatásra, mivel azonban a kedvezményezett nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül, ez kizárja az iránymutatás hatálya alól.

(54) Még ha a Nitrogénműveket egészséges vállalkozásnak lehetne is tekinteni, a Bizottságnak erős kétségei vannak afelől, hogy az intézkedések olyan beruházáshoz kapcsolódnak, amelyek támogathatók lennének a regionális támogatásokról szóló iránymutatás keretében⁽⁶⁾.

Összeegyeztethetőség a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás alapján

(55) A Bizottság az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinti a vállalkozásoknak nyújtott megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásokat, amennyiben azok teljesítik a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatásban rögzített feltételeket.

(56) Nehéz helyzetben lévő vállalkozásként a Nitrogénművek elvben jogosult lenne megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásra. Ebben a szakaszban azonban úgy tűnik, nem teljesülnek a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatásban rögzített, a megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatás összeegyeztethetőségéhez szükséges feltételek. Különösen az alábbiakat kell kiemelni:

⁽⁴⁾ HL C 54., 2006.3.4., 13–45. o.

⁽⁵⁾ HL C 256., 2006.10.24., 7. o.

⁽⁶⁾ Az értékelés e szakaszában nem világos, milyen beruházás húzódik meg az 52 milliárd EUR-s „beruházási hitel” háttérében. Emellett a 10 milliárd HUF hitelt kifejezetten a működési költségek fedezésére nyújtották.

a) *Megmentési támogatás:* Bejelentés hiányában a Bizottság nem tudja megállapítani, hogy az intézkedés megmentési támogatásként a szükséges minimumra korlátozódik-e, nyújtását indokolják-e súlyos szociális problémák, valamint hogy túlzott mértékű nemkívánatos hatásai nem gyűrűznek-e be a többi tagállamba. Ezenfelül az intézkedések 4, illetve 6 évre szólnak, így túllépik a hat hónapos korlátot. Továbbá a magyar hatóságok – mivel álláspontjuk szerint az intézkedés nem támogatás – nem vállaltak kötelezettséget arra, hogy szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervet nyújtsanak be, amennyiben az intézkedés nem kerül lezárásra hat hónapon belül.

b) *Szerkezetátalakítási támogatás:* Bejelentés és szerkezetátalakítási terv hiányában a Bizottság nem tudja értékelni, hogy a támogatás helyreállítaná-e a hosszú távú életképességet, a szükséges minimumra korlátozódna-e, valamint hogy (különösen tekintettel a kedvezményezett számottevő piaci jelenlétére Magyarországon) elkerülhető lenne-e a verseny túlzott mértékű torzulása.

Összeegyeztethetőség az ideiglenes keretrendszer alapján

(57) A jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez létrehozott ideiglenes keretrendszer⁽¹⁾ (a továbbiakban: az ideiglenes keretrendszer) rögzíti azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén bizonyos, a valamely tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetését célzó intézkedések az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében összeegyeztethetők lehetnek.

(58) Ami a jelenlegi ügyet illeti, hangsúlyozni kell, hogy a támogatási intézkedések csak akkor minősülnek összeegyeztethetőnek, ha olyan vállalkozásoknak nyújtották őket, amelyek 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben. Az értékelés e szakaszában nem lehet megállapítani, mikor kezdődtek a Nitrogénművek állítólagos nehézségei.

(59) Úgy tűnik továbbá, hogy a kezességvállalási vagy hitelintézkedések ideiglenes keretrendszer alapján való összeegyeztethetőségének számos feltétele nem teljesül. Először is, a keretrendszer 4.3.2. pontjának d) alpontja előírja, hogy kezességvállalás esetében a kölcsön maximális összege nem haladhatja meg a kedvezményezett éves bérköltségét. A jelenlegi ügyben azonban, 600 fős személyzettel és durván becsült 600 ezer HUF havi átlagos bruttó bérköltséggel számolva ez mintegy 4,32 milliárd HUF⁽²⁾ éves bérköltséget eredményezne a

kedvezményezettnél, ami csupán töredéke a kezességvállalással fedezett hitelek teljes összegének.

(60) Az is kétséges továbbá, hogy a hitelek és a kezességvállalások ellentételezése elégséges lenne-e, még ha az ideiglenes keretrendszer lehetővé is teszi az éves kezességvállalási díj/az alkalmazandó kamatláb bizonyos mértékű csökkentését.

4.3.2. Az MFB javára hozott intézkedés

(61) A jelenlegi szakaszban a Bizottság nem tudja kizárni, hogy a beruházási hitelhez nyújtott 100 %-os állami kezességvállalás állami támogatási elemeket tartalmaz a hitelező MFB javára. Ezenfelül semmi sem utal arra, hogy az EK-Szerződés 87. cikkének (2) bekezdésében, illetve 87. cikkének (3) bekezdésében rögzített kivételek alkalmazhatók lennének ilyen támogatásra. Ellenkezőleg: a kezességvállalási közlemény szerint, amennyiben a kezességvállalás a hitelezőnek nyújtott támogatást tartalmaz, ez alapelveként működési támogatásnak minősül. Az ilyen jellegű támogatás nem tekinthető összeegyeztethetőnek a közös piaccal, mivel semmiféle tevékenység vagy gazdasági régió fejlődését nem segíti elő, továbbá időben nem korlátozott, nem csökkenő és nem arányos semmilyen sajátos gazdasági hátrány orvoslásának vonatkozásában.

4.4. Az összeegyeztethetőségre vonatkozó következtetések

4.4.1. A Nitrogénműveknek nyújtott támogatás

(62) A fentiek és a jelenleg rendelkezésére álló információk alapján a Bizottságnak kétségei vannak afelől, hogy a Nitrogénművek javára hozott vitatott intézkedések megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásként összeegyeztethetők-e a közös piaccal. Ezenfelül a Bizottság sem az ideiglenes keretrendszer, sem a regionális támogatási iránymutatás alapján nem tekinti összeegyeztethetőnek az intézkedéseket.

(63) Tekintettel arra, hogy a Bizottság feltételezése szerint a kedvezményezett nehéz helyzetben lévő vállalkozás, úgy tűnik, az EK-Szerződésben rögzített egyéb derogációk egyike sem alkalmazható.

(64) A Bizottság tehát megállapítja, hogy a felülvizsgálat tárgyát képező intézkedések nem tűnnek összeegyeztethetőnek a közös piaccal.

4.4.2. Az MFB-nek nyújtott támogatás

(65) A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az intézkedés, amennyiben támogatásnak minősül, nem összeegyeztethető a közös piaccal.

⁽¹⁾ A Bizottság közleménye – Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban. HL C 16., 2009.1.22., 1–9. o.

⁽²⁾ Hozzávetőlegesen 14 millió EUR.

5. KÖVETKEZTETÉS

(66) Egyes jelek erősen arra utalnak, hogy a szóban forgó intézkedések állami támogatásnak minősülnek, és a nyilvánosan hozzáférhető információk alapján a Bizottságnak komoly kétségei vannak az összeegyeztethetőségüket illetően. Magyarország többszöri felkérés ellenére sem jelentette be az intézkedéseket a Bizottságnak az eljárási szabályzat 2. cikkének megfelelően. Ezért a Bizottság úgy határozott, hogy a leírt intézkedésekkel kapcsolatban megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást.

Határozat

1. A fenti megfontolások alapján a Bizottság úgy határozott, hogy megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást, továbbá felkéri a magyar hatóságokat, hogy e levél kézhezvételétől számított egy hónapon belül nyújtsák be mindazon dokumentumokat, információkat és adatokat, amelyek az intézkedések összeegyeztethetőségének értékeléséhez szükségesek. Ezeknek az információknak különösen a következőkre kell kiterjedniük:

- a Péti Nitrogénművek és az MFB közötti, az 52 millió EUR és 10 milliárd HUF – (a 2009. január 23-i 1007/2009 sz. kormányhatározattal módosított) 2008. december 20-i 1086/2008 sz. kormányhatározat alapján nyújtott – egyedi hitelekéről szóló szerződések másolata;
- a Péti Nitrogénművek és a magyar kormány közötti, a fenti hitelekhez nyújtott kezességvállalásról szóló szerződések másolata;
- a tényleges éves kezességvállalási díj egyszeri díjból történő kiszámításának bemutatása;
- részletes információ az érintett ügylet biztosítékkal való fedezettségéről, különös tekintettel a zálogjoggal terhelt eszközök leírására, a zálogjogok ranghelyére és a várható felszámolási értékre; a jelzőgokra vonatkozó szerződések másolata;
- A műtrágyapiac általános bemutatása 2008-ra vonatkozóan;
- a Péti Nitrogénművek részletes leírása (alapítás, tulajdonosi szerkezet, amennyiben rendelkezésre áll, üzleti terv), különös tekintettel a jelenlegi és a

múltbeli pénzügyi helyzetre és a társaság termelésének 2008. októberi leállításához vezető pontos körülményekre és okokra;

- a Péti Nitrogénművek könyvvizsgáló által hitelesített éves beszámoló a 2004–2008 közötti időszakra;
 - részletes információ a Péti Nitrogénművek 2008. évi adósságszerkezetéről és pénzforgalmáról (különös tekintettel a termelés leállítását megelőző időszakra), valamint arról, van-e/volt-e a társaságnak kifizetetlen/be nem hajtott tartozása állami szervekkel, például az adóhatósággal vagy a társadalombiztosítással szemben;
 - annak magyarázata, miért módosították 2009. január 23-án a 2008. december 20-i kormányhatározatot; különösen, hogy miért lépett az állam számára a kezességvállalás fejében eredetileg meghatározott biztosíték, a részvények 76 %-a helyébe »megfelelő szerződéses garancia«;
 - tájékoztatás arról, miért és milyen körülmények között szüntette meg – sajtóhírek szerint – az OTP Bank 2008 őszén a Nitrogénműveknek nyújtott finanszírozást;
 - a két kereskedelmi bankkal meglévő hitelkeretek feltételeinek leírása, valamint a magyar hatóságok tájékoztatása szerint hasonló, kereskedelmi banktól származó hitelajánlat pontos feltételei.
2. A Bizottság kéri a magyar hatóságokat, hogy e levél másolatát azonnal továbbítsák a támogatás lehetséges kedvezményezettje részére.
3. A Bizottság felhívja a figyelmet a 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkére, amely értelmében sor kerülhet az érintett tagállam által a kedvezményezettől való minden jogellenes támogatás visszafizetésére.
4. A Bizottság emlékezteti Magyarországot, hogy az érdekelt feleket e levélnek és érdemi összefoglalójának az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában történő közzététele útján tájékoztatja. E levél másolatának megküldésével az EFTA Felügyeleti Hatóságot is értesíti. Valamennyi érdekelt felet felkéri továbbá, hogy a közzétételt követő egy hónapon belül nyújtsa be észrevételeit.”